

PARKIRAJ IZGOVORE DRUGAM!
Ne na mesta, rezervirana za invalide.

Mestna občina
Ljubljana

Raziskovalna dejavnost in projekt Parkiraj izgovore drugam (ne na mesta, rezervirana za invalide) sta podprta s strani Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa in Mestne občine Ljubljana.

O RAZISKAVI

Na Fakulteti za varnostne vede, Univerza v Mariboru, je bila pod vodstvom doc. dr. Aleša Bučarja Ručmana opravljena obširna raziskava o parkiranju na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide. Ugotovitve raziskave podajajo vpogled v veljavnost oz. spoštovanje formalnih in neformalnih družbenih norm in solidarnosti v družbi.

NAMEN RAZISKAVE

- dobiti natančen vpogled v dogajanje na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide,
- ugotoviti pogostost nepravilnega parkiranja na mestih, rezerviranih za invalide,
- ugotoviti profil voznikov, ki neupravičeno parkirajo na mestih, rezerviranih za invalide,
- ugotoviti, kako dolgo so vozila neupravičeno parkirana na teh mestih,
- preveriti pogosto izražen stereotip o tem, da te kršitve izvajajo predvsem lastniki dražjih vozil.

POTEK RAZISKAVE

Raziskava je vključevala neposredno opazovanje 60 parkirnih mest, rezerviranih za invalide, na 18 lokacijah v Ljubljani. Opazovana parkirna mesta se nahajajo ob ulicah v središču Ljubljane, pred zdravstvenimi domovi (ZD Ljubljana Center in ZD Ljubljana Bežigrad), v nakupovalnih središčih (BTC in City Park, ter nakupovalno središče na Rudniku). Bistvena prednost podatkov iz raziskave v primerjavi s podatki o kršitvah, ki jih imajo zbrane nadzorstvene institucijah (Mestno redarstvo, Policija), je ta, da je z raziskavo omogočen vpogled v sivo polje teh kršitev (neregistrirane primere kršitev). Opazovalci so v dvojicah tri dni po štiri ure (skupaj 12 ur) neprestano opazovali točno določena parkirna mesta in dobili vpogled v dejansko dogajanje na teh mestih. Dodatna prednost je bila, da so bili opazovalci za razliko od formalnih nadzornikov neprepoznavni, saj niso bili v uniformah.

V raziskavi so sodelovali 103 opazovalci, 5 nadzornikov in vodja raziskave. S pomočjo neposrednega terenskega opazovanja so zbirali podatke o dogajanju na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide. Parkirno mesto, rezervirano za invalide sta v raziskovanem obdobju neprestano nadzorovala vsaj dva opazovalca, ki sta ločeno zbirala podatke o dogajanju na invalidskem mestu.

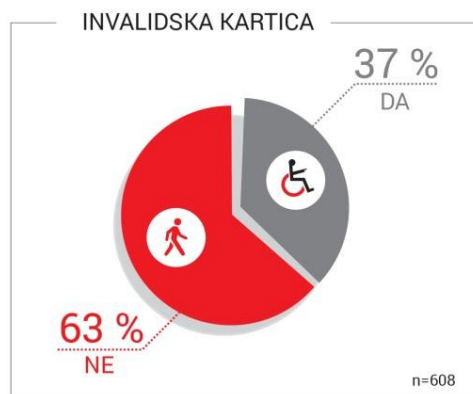

Na osnovi predhodnega opazovanja in dogajanja v prometu smo podatke zbirali ob treh različnih dnevih in v različnih vremenskih situacijah.

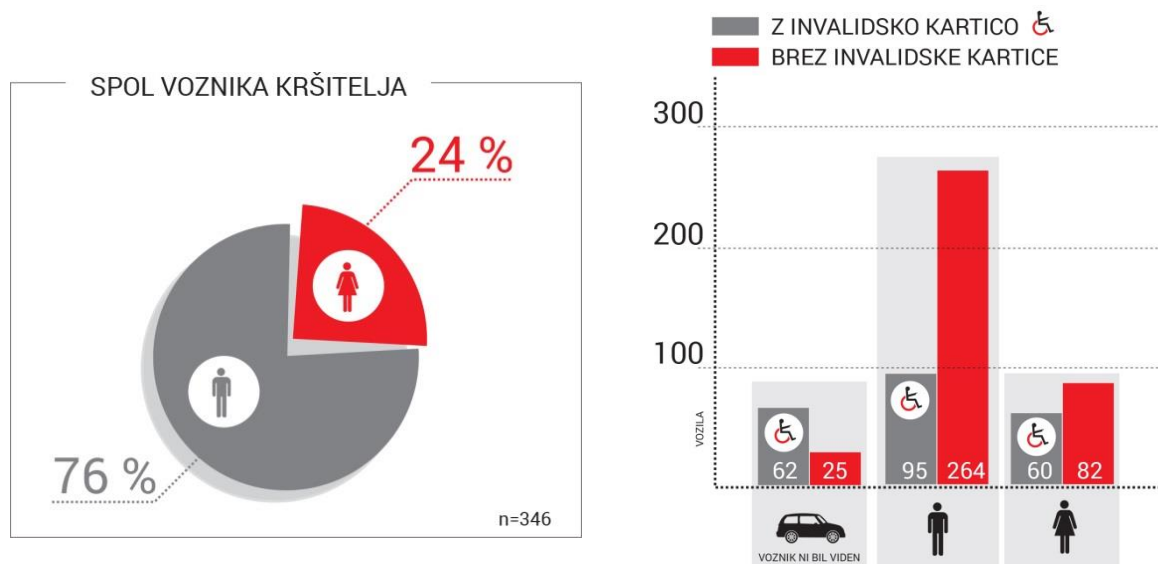
- dan: petek, 17. april 2015; opazovanje med 14.00-18.00 uro; oblačno, pršil dež, 14 stopinj,
- dan: sobota, 18. april 2015; opazovanje med 10.00-14.00; cel dan deževalo, 4 stopinje,
- dan: torek, 21. april 2015; opazovanje med 14.00-18.00 uro; sončno, 23 stopinj,

GLAVNE UGOTOVITVE RAZISKAVE

Med vsemi parkiranimi vozili je bilo kar 383 (63 %) takšnih, ki niso imela nameščene ustrezne invalidske kartice in 225 (37 %), takšnih, ki so invalidsko kartico imeli.

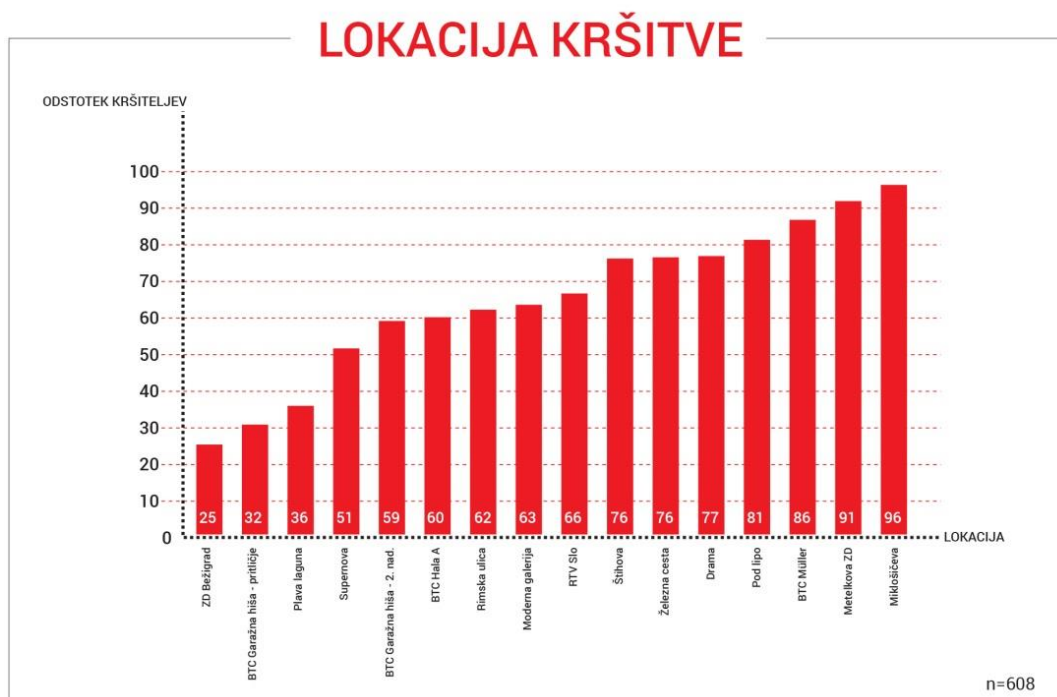
Med kršitelji je bilo bistveno več moških (264 oz. 76 %) kot žensk (82 oz. 24 %).

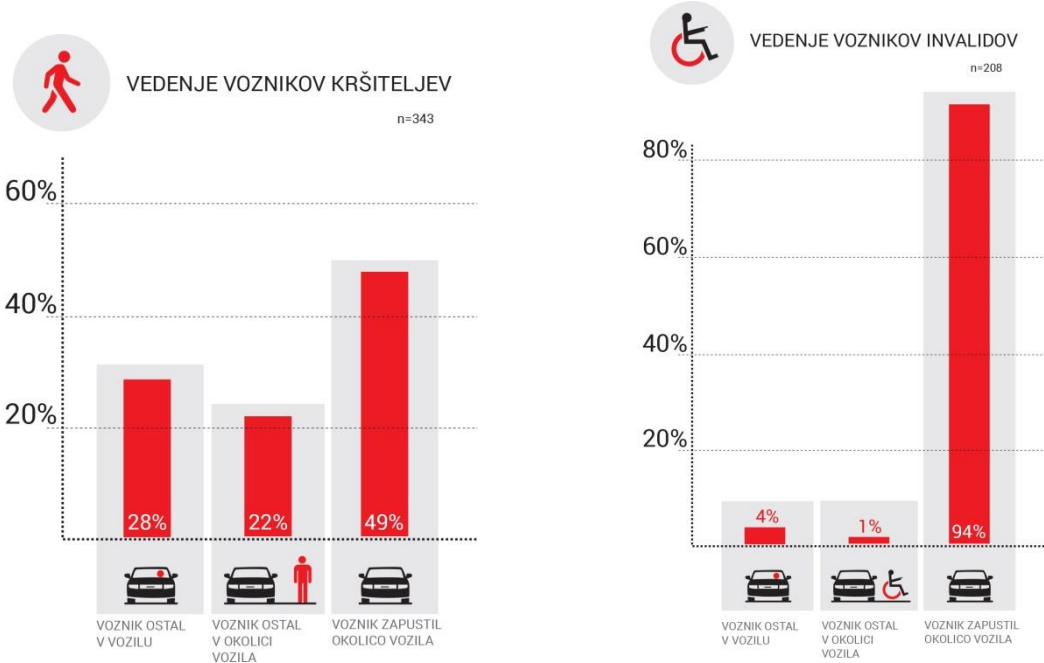
Zbirali smo tudi podatke o ocenjeni starosti voznikov (v treh starostnih skupinah). Največ kršiteljev je bilo v skupini 30-50 let (43 % vseh voznikov), sledijo mladi pod 30 let (16 % vseh voznikov) in starejši od 50 let (9 % vseh voznikov). Med invalidi je bilo največ oseb v starosti 30-50 let (17 odstotkov vseh voznikov), nato v starostni skupini starejših nad 50 let (13 % vseh voznikov) in najmanj v starostni skupini mlajših od 30 let (3 % vseh voznikov).

Razlike o kršitvah glede na lokacijo so zelo velike. Na nekaterih parkirnih mestih, rezerviranih za invalide, je odstotek nepravilno parkiranih vozil izredno visok in znaša celo preko 90 % vseh vozil na tej lokaciji.

Večina voznikov, ki so nepravilno parkirali na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide, je po parkiranju zapustila vozilo in njegovo bližnjo okolico, nekateri so ostali v vozilu oz. ostali v okolici vozila. Na osnovi teh podatkov je mogoče sklepati na zavedanje kršitve pri voznikih, ki ostajajo v bližini vozila oz. v vozilu. Vozniki, ki so imeli v vozilih invalidsko kartico, so v veliki večini zapustili vozilo in njegovo okolico.

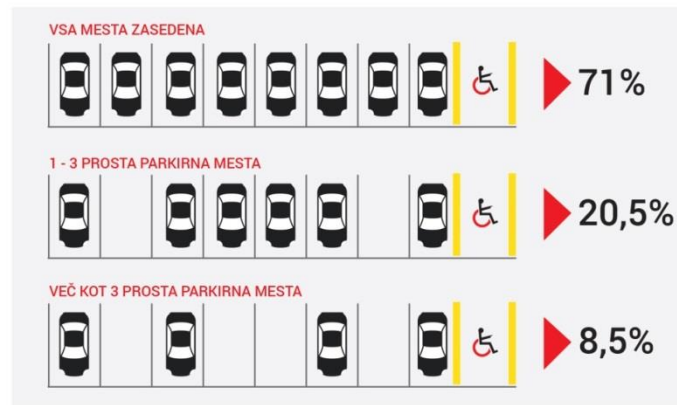

Med vozniki, ki so nepravilno parkirali na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide, so prevladovala kratkotrajna parkiranja. Vozniki vozil z invalidsko kartico so najpogosteje parkirali vozilo za dalj časa.

TRAJANJE PARKIRANJA	INVALIDSKA KARTICA	
	DA	NE
MANJ KOT 5 MINUT	7	118
5 DO 10 MINUT	19	82
10 - 15 MINUT	14	47
15 - 20 MINUT	13	29
20 - 25 MINUT	5	15
25 - 30 MINUT	13	17
30 - 35 MINUT	9	11
VEČ KOT 35 MINUT	122	49

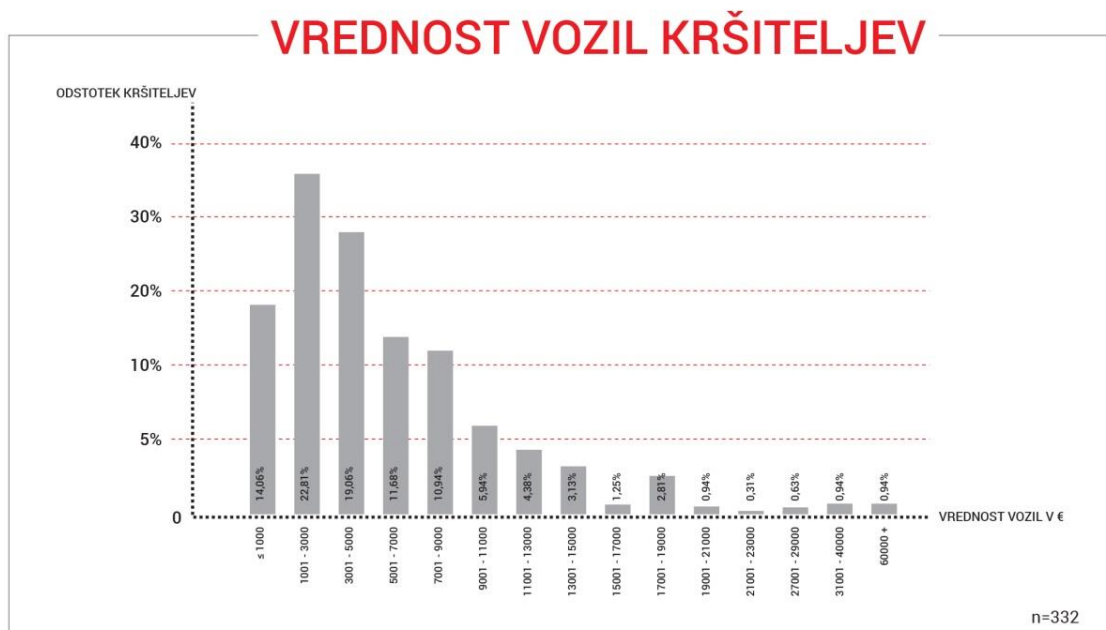
Kršitelji so na invalidska mesta sicer najpogosteje parkirali v primerih, ko okoli invalidskega parkirnega mesta ni bilo prostih drugih (»običajnih«) parkirnih mest (71 %), vendar je 20,5 % kršiteljev parkiralo na to mesto tudi takrat, ko je bilo v neposredni bližini prostih od 1 do 3 parkirnih mest in 8,5 % tudi takrat, ko je bilo prostih 4 in več parkirnih mest.

NEUPRAVIČENO PARKIRANJE OB PROSTIH PARKIRNIH MESTIH

n=352

Med vozili, ki so bila neupravičeno parkirana na parkirnih mestih rezerviranih za invalide, so prevladovala zlati vozila nižjega srednjega cenovnega razreda.* Vozila v vrednosti do 5.000 € so predstavljala več kot 50 % vozil, ki so neupravičeno parkirala na parkirnih mestih rezerviranih za invalide. Ker ni dostopnih podatkov o vrednosti voznega parka v Sloveniji, lahko sliko kršiteljev primerjamo s celotnim voznim parkom v Sloveniji posredno, preko starosti vozi. Pri tem lahko ugotovimo, da je 'vozni park kršiteljev' primerljiv s splošnim slovenskim voznim parkom. Podatki torej nakazujejo, da kršitev ne izvajajo v večini lastniki dragih in luksuznih vozil, temveč gre za problem širšega srednjega sloja. Med vsemi vozili, ki so bila brez invalidske kartice, jih je bilo 98 % s slovenskimi registrskimi tablicami in le 2 % s tujimi.

*Vrednost vozil je na osnovi fotografij ocenil Stojan Renčelj, sodni izvedenec za področje motornih vozil

Ugotovitve raziskave kažejo, da so razmere, povezane z nepravilnim parkiranjem na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide zaskrbljujoče in da uradna statistika močno podcenjuje resnost problema. V času opazovanja 60 parkirnih mest po 18 različnih lokacijah po Ljubljani so opazovalci zaznali 383 kršitev, medtem ko Mestno redarstvo v istih terminih ni zabeležilo niti ene takšne kršitve. Še več, v času opazovanja – tj. zgolj treh dneh po štiri ure – so opazovalci ugotovili število kršitev, ki ustreza 38,5 % zaznanih kršitev tega tipa v celem letu 2015, tj. 996 kršitev (Poročilo o delu mestnega redarstva MOL v letu 2015, 2016: 9). Pri tem velja opozoriti, da so takšna odstopanja pričakovana, saj je narava dela mestnih redarjev, njihovo število, vidnost in namen, povsem drugačna od dela opazovalcev v raziskavi, ki so bili osredotočeni le na eno nalogo, dodatno pa so bila za prikaz realne situacije opazovana tudi parkirna mesta v zasebnem parkirišču.

Preliminarna analiza podatkov kaže, da lahko sklepamo, da gre v Sloveniji v teh primerih za kršitev, ki kaže na nespoštovanje norm v najširšem krogu prebivalstva: populaciji v starosti 30–50 let, srednji družbeni sloj, sledi pa ji generacija mlajših od 30 let. Formalno in moralno pravilo (normo), da je nepravilno parkiranje na parkirnih mestih rezerviranih za invalide nesprejemljivo in napačno, kršijo številni posamezniki, posebej zaskrbljujoče pa je, da je 29 % voznikov to storilo tudi takrat, ko so imeli v svoji neposredni bližini prosto vsaj še eno običajno parkirno mesto.